

Urmánczy Nándorné Szakácskönyve az úri világ izlése.

A könyv ára 3 korona 60 fill.
A szerző könyvének tiszta
jövendelmét a háború árvái
felsegítésére fordítja.

Eltér az eddigi sablonos rendszertől.
A mai viszonyokhoz alkalmazkodik.
Közel 500 eredeti ételreceptjét a
szerző maga próbálta ki és a ki
utána csinálja biztosra mehet.
Főszempontja: takarékoság, izle-
tesség, egészség.

Kiállítás művészi: címfődelét Glatter
Gyula festőművész rajzolta.

Franklin-Társulat kiadása.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrássy út 21.

Most jelent meg!

DIPLOMÁCIAI OKMÁNYOK

Bevezette és összefüggésük szerint feldolgozta

Dr. NÉMET ALFRÉD

miniszterelnökségi miniszteri titkár.

Az osztrák-magyar vöröskönyv,
a német fehérekönyv, az angol
kékkönyv, a francia sárgakönyv,
az orosz narancssárgakönyv, a
belga szürkekönyv és a szerb
kékkönyv hivatalos okiratai. ::

E munkának nagy érdekessége
abban van, hogy a háború küszö-
bén lefolyt diplomáciai akciók ok-
mányait összefüggésük szerint cso-
portosítja és magyarázza, ami által
mindenki világos képet nyer a világ-
háború okairól és előzményeiről.
:: Terjedelme 630 oldal. ::

E mű teljes anyagát adja az összes
hatalmak diplomáciai aktagyűjtemé-
nyeinek, melyek egész terjedelmük-
ben még magyarul meg nem jelentek.
Különös aktualitást nyer az elkövet-
kezendő béketárgyalások idején, mert
a tárgyalások egyik kiindulópontjául
az okmányok fognak szerepelni.

Ára 8 Korona.

Franklin-Társulat kiadása. Mindenütt kapható.

Jókai Mór munkái

Népszerű kiadás

Egy-egy szám 1 korona

1. A varchóniták
2. Fortunatus Imre.—
Shirin.
3. Kalóz király.
4. Sonkoly Gergely.
- 5-9. Törökvilág Magyar-
országon.
10. A bűntárs.
- 11-12. A kétszervű ember.
13. Koronát szerelem-
ért.
14. Petki Farkas
leányai.
15. Regék.
16. Carinus.
- 17-20. Erdély aranykora.
- 21-23. Csataképek 1848-
1849-ből.
24. Bujdosó naplója.
- 25-26. A fehér rózsza.
27. Magyarhón
szépségei.

- 28-29. Szomorú napok.
- 30-36. Kárpáthy Zoltán.
- 37-43. Egy magyar nábob.
- 44-48. Új földesúr.
- 49-55. Szegény gazdagok.
- 56-58. Hétköznapiak.
- 59-63. A régi jó táblabírák.
- 64-65. Délvirágok.
- 66-67. Milyenek a nők?
- 68-71. Véres könyv.
- 72-73. A magyar nép élce.
- 74-75. Arnyképek.
- 76-82. A kőszívű ember
fiai.
83. Milyenek a
férjfiak?
- 84-88. Politikai divatok.
89. A szerző.
- 90-93. Mire megvénülünk.
94. Oceania.
- 95-97. Az elátkozott
család.

- 98-99. Felfordult világ.
100. Elbeszélések.
- 101-112. Dekameron.
113. Egy asszonyi
hajsza.
- 114-119. Névtelen vár.
- 120-121. Népvilág.
- 122-124. Szélszél alatt.
- 125-131. Egy az Isten.
132. A debreceni
lunátikus.
- 133-134. Egy ember, a ki
mindent tud.
- 135-136. Asszonyt kísér —
Isteni kísért.
- 137-138. A janicsárok
végnapjai.
- 139-140. A magyar elő-
idők.
141. Az életből elvesve.
142. Észak hónapja.
- 143-151. Színművek.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.
Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz. és minden hazai könyvkereskedésben.

48. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, NOVEMBER 28.

Szerkesztési iroda: IV. Várnegy-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A 'Világkrónika'-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postai meg-
határozott viteldij is eszandó.

A 3300 MÉTERES HADIHID A SZÁVÁN.

NOÉMI FIA.

REGÉNY. IRTA LACZKÓ GÉZA.

(Folytatás.)

Schogy sem tetszett neki az egész dolog: Somorjai aljas árulása... az a zsebükől kilopott felév Budán... s most ez a másodrendű társulat... Hát forradalom készül megint, hogy így megbolondult a világ?... Igó! Rongy fészek! De a tónak ez is város!... Hiába van fölpingálva a függönyre Katona Jóska, a Kisfaludy meg a Madách, ronda kis terem marad biz ez... s ezek a koszos hegyek! ha elkezdik a téli szelet lefújdogálni, mennyi fa fog kelleni, Teremtőm!... piac? tanulhat tótul: jedem, dvá, tri!... a fiút meg szeptemberben már iskolába kellett volna adni... Hát kétpupu teve a színész, hogy úgy rábámszkodnak az után?

Arabella kedélye is megsínylette az iglói szezonkezdő két hónapot. A torok-kapará és levegő, a modern ipari sürgés munkás-zubbonyában meg bátorlalan vagy kedve lohadt ősi, büszke ezéh sápadt alakjai, a harezos idők zord, bizalmatlan pompájának mogorva magabavonulása a várossá tolatkodó igyekezet szerény zajában, a lázadások klasszikus földjén e pár háznak halmi késő ódonága a pénz és a gép itt még alig megszületett korában, a motor-zokogásból előhallucináló muskétá-ropogás felföldi bája, gőnyedten kezelt nyaló boeskoros tót, csöndes modoru úr sima német szava, szigorú hegyőriások széles vállán a sötét erdő-sörény mind, mind olyan szokatlan, hideg volt neki, a ki hozzá volt szokva a büszke paraszthoz, herdáló kezű gorbomba urhoz, táborserű gondatlanságban szétterpeszkedő városokhoz, s a latin mosolyu Pannoniához. Ott a magyar szó enni-való kis apostola, itt a mások szórakoztatásának korpás kenyérén élő arme kleine vagy tisztelt kisasszony, a kinek alakos panaszt zengő édes hangja amott tomboló tapsot, ezüst babékoszort, becéző családi vacsorákat, az egész társulatot pezsgőbe fojtó bankettek, komoly szerelmet, hangos, cukorral, virággal kényeztető udvarlást váltott ki a fellobbanó magyar tűzből, itt legfeljebb szája tátott állóhely, aranykeretű pápaszem csillanása, fejbőlintás, hárommal többször össze nem ütődő tenyér, a vendéglői szomszéd asztaltól feléje billenő félénk köszöntés, hét hatos csokor, elefántkezü családapa tisztességtelen, de diszkrét ajánlata jelezte a sikert.

A kis Dinire is zord idők következtek el. Nap mint nap, pont tíz órakor beállított az egy darab fából faragott, szögletes, kefehaju fatalembert, hideg, ragadós ujjai közé fogta a kis öklöt s tőle telhető szláv keresztényi türelemmel igyekezett gömbölyűknek megtartani a czeruza hegyéből reszkette szakadó szétmált betűket vagy sepleős homlokát simogatóva prédikálta el kenetesen az egyszeregyet, hogy egy adott pillanatban minden ok nélkül a fücska elé tolja rugóra járó mozdulattal az olvasókönyvet.

Dini ösztönyszerűen undorodott az ifjútól, de a haját bánta, feltétlen tisztelettel, s tekintete csak akkor vált meg tőle, mikor a harangszó után lenniává pattanó komoly tanító második óriási cipője is kihúzódott az ajtó-rezen a folyosóra.

A kérdéses műtárgy Arabella figyelmét is felkeltette s fia unszolására egy napon meg is kérdezte a merev legényétől:

— Mondja, tanító úr, mit csinál a hajával, hogy ilyen kitűnően áll?

— Sok bajom is van vele. Naponta vizes kefével kefelem felőráig, de akkor aztán úgy is áll, mint a szög! — emelkedett alázatosan büszkévé a tótos hanguly.

Dini szeme fölillant: mint a szög! Ezentúl ő is vizes kefével kefélt reggel a haját; a hosszú kőrökm érintésétől nem irtózott már annyira s szellemi rokonként kezdte kezelni a rideg emberkét, a kinek szakavatott vezetése alatt oly hihetetlen buzgalommal írt, számolt, ol-

vasott, hogy a második hónap vége felé már rövidített osztás, szorzás, mondat-elemzés járt a vigan.

Egy délután aztán a ládák a szoba közepére tolatkodtak tántogó hasukkal, a mely legelőször is az ő irkát, könyveit nyelte el s vége szakadt kefének, osztásnak s «A napok rövidebbek, az éjszakák hidegebbek» kezdetű, ősről szóló evangéliumnak.

XII.

Mária-hegy lábánál ott felejtett ómivű nása: Lőse!... milyen más, milyen kedves!... Havas völgy szakad az innen mellvéd, túl mélységbe egyenesedő várfal meredekje alján; szárnnyatlan, öreg városkapu reves keretében elhajló út darabja, hó alatt roskadó fenyes mély zöldtől szaggatott sok-sok enyhe íve fehérlik a sétáló elé; az égnek szökő ó templomban vér-áztatta áhítat gomolyog a sosem látott ősi, komoly pompa körül; zömök oszlopu árkádok fölött szigorú ház borong a nagy piacról tűnő-dező testvérei után; itt egy faragott ezimer, ott eresztékeiben málló kapufél, bizalmatlan ablak-rács szeszélyes vasalása, sárkánytorku csatorna, érzékakas, omló orom, rovátkolt kódaráb igazi nemes urisága csillan elé a modernné kopás bamba szintelensége alól.

Mint meleg tenyérben a pihegő madárfiók, úgy nyugodott meg Arabella lelke a barátságos környezetben. Boltíves, tágas szobahűg kolostorszerű széles folyosóra nyílt; bájos, nyolcvanasztendős háziasszonyok aranyeszpikés fekete főkötőt viselt s mindjárt az első héten áfonya-lekvárral kedveskedett az özevgynek; a kis kőszínház első sorában becsületes arcu honvéd tiszték attillája feszült s hazafias darabokra a tüzölt helyét is kiadták.

Egy fehér alkonyatkor Dini éppen a folyosó síkságán emelkedő koczka-vár ostromára készült labdáival, a mint egyszerre csak kard csörrent mögötte. Egy szép, szép, aranyos katona bácsi tartott egyenesen feléje:

— Kis fiu, hol lakik itt Lányi Arabella szín-művész nő öngysága?

Dini bámszkodva cizelődött föl guggolással s félénken mutatott ajtajukra:

— Itt!

Hát légy szíves, vidd be neki ezt — nyújtott át három szál rózsát és egy névjegyet.

Katona ő is — gondolta magában Dini — nem fogja bántani a váramat — és a kapott holmitkat szorongatva esett neki a kilencnek.

A dupla ajtó széles küszöbén fenntartásos szemöldök-összevonással jelent meg csakhamar Arabella egybeszabott meleg otthonkájában. A tiszt az ajtónyílásra várakozó sötétjéből sarokon fordulva állt meg s onnan messziről finoman előrehajló, de mozdulatlan tisztelgéssel szólt:

— Bocsnát merészségemért! Nem lévén senkim, a ki bemutatthasson, magam vettem a bátorságot, ha egyáltalában nem méltóztatik visszaautasítani.

Arabella arcán megenyhült a bizalmatlanság: — Tessék, kérem — tárta ki udvarias közömbösséggel a belső ajtót.

A tiszt újra szalutált:

— Kérem, csak parancsoljon! — s úgy ment be Arabella után, mintha tábornoknál követné.

Dini már a két ablak közének támaszkodó vékonylábú, hasas diványon ült, mikor anyja helyét mutatott a látogatónak az ellipszis asztal két szélén álló karszékek egyikében.

— Ez a kis legény a kegyed fia? — kérdezte a honvédhadnagy Dini arcát megismergetve. — Jaj, mégegyeszer bocsnát, hogy ő vele küldtem... Akarsz katona lenni? — nyult kardja szíjához. — Megengedi, hogy letegyem? — fordult Arabella felé, a ki most már mosolygva, kedvesen intett igent.

— Honnan tudja, hogy fiam van?

— Megkérdeztem, kérem! — egyenesedett föl a látogató Dini mellől, a ki egészen belesápadt a gyönyörűségbe, a mint a hosszú kard elnyúlt mögötte s a sapka két fulére borult sisakként. De aztán kipirult s büszke léptekkel vonult az ajtó körüli nyugalmasabb területre, a hol saját találmányu vezényszavait mondogatva gyakorolta a tisztelő állás előrehajlását, könnyed kard-felkapását nagy csetlés-botlások között.

— Kedves, szelid fücska és hogy hasonlóit kegyedhez!

Arabella lágy mosolylyal tekintett a játékba teljesen belegabalyodott Dini felé.

— Ilyen fiatal, üde, bocsánat! — és ilyen nagy fia van. Én el sem akartam hinni először, de a papa is mondta, a ki Ravelnaknak régi ismerőse. A papa nyugalmazott törvényszéki bíró... Bocsnát, nem lehetne szerencsém a kedves mamához is?

— Mama bent kártyázik a háziasszonyunknál.

— Sajnálom, mert így, nem tudom, meg fogja-e engedni, hogy az Eördögh főhadnagyt is elhozzam magammal. A legjobb barátom!

Dini komolyan eldöntött a homályból:

— Neki is van kardja? Mer akkor elhívom a Móri fiut és csatázni lehet.

— A fia már meg is hívott. Csatlakozik hozzá? — villant meg a lányos arcban a férfias, de hibátlan fehér fogor.

Ettől kezdve majd minden délután vad ütközet zaja tombolt a mosdó és ágyak hegyvidékén egész télen át.

Többnyire együtt köszöntött be a két katonatiszt. Öszinte elragadtatással, nagy tisztelettel részletezték Arabella előtte való napi alakítását: hamiskás mosolyát, igazi könnyeit, karesu alakját, folyamatos magyar beszédét, apró cipellőjét s mikor ebből kifogytak, ártatlan kaszárnya-történeteknek kerítették sorát a havasi tót regutáról, a ki letrának nézi a lépesőt és négykézláb indul neki, haragos ezredesről és jó szívről beszéltek illendőséggel, nagygyakorlatok nélkülözéseit, izgató meglepetéseit tárgyalták hévvel, a csekély előmenetelről ejtettek egy-egy szót, aztán nevetve tállalták föl a helybeli szerény pletykákat, vicceket meséltek s a világpolitikai helyzetéről elmélkedve jóslagatták egy nem lehetetlen háboru esélyét.

Néha Eördögh mindig nevető, barna arca kukkantott be előbb:

— Nincs itt még a Tibor? — s szokott karszékre telepedve, minden bevezetés nélkül, önzetlen, meleg barátsággal kezdett beszélni Arabellának a hadnagy komolyságáról, katonai képességeiről, vagyonáról, az öreg Heilről, mig Dini vágyakozva nézte, kapargatta a főhadnagy tallérnyi ezüst kézelő-gombjait, a melyeken egy-egy görösös ördög tréfás sziluettje feketült.

Tibor sem késett soká és sosem csodálkozott, hogy Eördöghöt már ott találta, mintha csak valami megbeszélés lett volna közöttük.

Kávé-időre előkerült a kártya mellől az özevgy is, a fiuk csatazaja is elült s mindnyájan az asztal köré gyűlve hallgatták a kifogyhatatlan Eördögh ártatlanul incselgő beszédét.

Egy délelőtt, mikor Arabellának nem volt próbája, Heil Tibor elhozta galambász, vékonyka apját, a ki kezét csókolt a művésznek s családostul együtt meghívta ebédre.

A komoly öreg házbán egy fehérhaju, csupa szív anyóka ölelt magához mindenkit már a küszöbön s asztal fölött még most is kedvesen csengő vékony hangján meg nem szűnt ajánlani saját keze kifestette rizike-gomba salátáját. Dini szortyogtatva nyelte a hagymás nagyszerűséget, Lányiné a kedélyes mama szerepében lépett fel ezuttal s dehogyan szakította volna félbe a lánya szavát, a melyet apa is, fia is

nagy tisztelettel, érdeklődve lesett. Elmenet idején az öreg Heil karonfogva vezette Arabellát a hosszú folyosó végén sötétlő nagy szekrényekhez, a honnan féltett ó-borovicskájából emelt le egy üveggel, a melyet óvatosan fektetett Arabella karjára:

— Ez orvosság ám! Kedves mamája meg is fogja emlegetni, hiszen! — s a mint tiszta kék szeme a másik kettővel összetalálkozott, meleg, szinte kőrő hangon folytatta: — Tudja, hogy a fiam nagyon szerelmes magába?

Arabella arcán enyhe, szenvedő mosoly villant keresztül.

— Egyetlen fiu! Első nagy szerelme! Szeresse egy kicsit, derék gyerek! — a szabadon maradt kart karjába fűzte s a társaság felé visszamenet tenyerével gyöngéden meglapogatva a kis kezét, ártatlan hamiskásan sugta Arabella felébe: — Én is az első szerelmemet vettem feleségül!

Hol ebédre, hol vacsorára, de gyakran látta vendégül a Lányi-családot az ódon, faburkolatos falu, sötétes, meleg ebédő, a melyet a szent estén szokatlan fénybe borított a fali-gyertyatartókban körös-körül égő sok-sok, karesu lángfejú viaszrúd.

A házi czukorkákkal ékesített kis karácsonyfa alatt Dini számára huszártitillát jelentő papundekei-mellvért, csákó, fényes bádög-kard, Lányinének több üveg rizike, áfonya, Arabellának szinpadra szánt valami régi-régi fejedelmi főkötő, a mit a néni keze maga keresett elő az ősi családi holmik szekrényéből, állt szép csoportban anygialfál. Heil mama az özevgygel teázgatott, Dini örvendve is, nem is feszelt a terméthez szabott, de talmi harez-készületben, az öreg ur Horatius Integer vitae ódjára komponált régi német diákdalt énekel kísérgetébe, a mely a dal halkulásával egyszer csak ő idők ő valczereibe gyorsult át a spinet-hangu zongora kopott billentyűin s a két tiszt egymást váltva csusszantgatta Arabellával a keeses dreischnittet a jó vacsora, fény, szerelem, áhítat kábulatában.

Borhoz nem szokott szédülő feje hátra hajlott kissé s mig a képes zavarból pillanatnyi világosságba szakadt föl agyában a gondolat Szállanghyról, egyetlen fia féltett jövőjéről, pár évvel idősebb voltáról, babéros szerepeiről, kétes jogáról és első szerelmhez, szíve kislányos szende türelmetlenségével lüktette felébe az önmagát megváltoztató szent szerelemről, imádkozó esőkökről, szűzi öleléstől duruzsoló vért.

A sötét folyosó bucsujában aztán csak odahajlott feje a szűrés paszomántra s a szelid esőkot szeliden elfogadta.

Hosszu-hosszu három hétig úgy remegett, mozdulni is félve, a végtelen kezfogások, futó félénk csókok, egymás lelkét simogató tekintet váratlan csodája előtt, mint a stigmas rajongásban arca boruló szerzetes, a kinek feje fölött az Ur megdicsőült alakja lebeg.

XIII.

Mig végre lakást találtak az evangélikus kollégium nagy, komoly épülete mellett, mig úgy a hogy elhelyezkedtek a két végén magas ablakkal, alacsony ajtóval átfűrt, hosszú, keskeny, alagutszerű szobában, mig hangja, termete beleszólt a lőcseinél jóval tágasabb színházba a hosszú, sietős próbákban, a nem egészen telt ház előtt remítően igyekvő első előadásban, langy meleg könnyes köd borongott megnyugvó szívében. De harmadik nap délelőtt a színészkiárat kis előcsarnokában melléje lépett a házimester:

— Lányi öngysága? Levele van! — s azzal már nyitotta is a küldeményeket őrző fali tábla rácsát.

Arabella összerendezte tikasztó meletet hajszolt fejébe a szalás betűk rovátkos pár sorát. Megköszönte, mufjába rejtette és el-sietett. Az utcán körültekintett s a görög katolikus püspöki palota felé lépdelve, gyöngéden szaggatott a kedves papirból egy levélnyitó keskeny kis csíkot.

«Édes egyetlenem, hogy utaztak? A csókja reggelig ajkamom virrasztott. Ma ölmos esik és majd kiszakad a szívem maga után. Mit csinál a Dini kis huszár? Sok szerencsét! Nem tudok ma írni. Szép és kegyetlen, puha, drága kis kezét csókolja Tibor.»

Dorsos fényképe.

PAULINÉ MARKOVICS ILKA,

a Nemzeti Színház most elhunyt egykori hírneves opera-énekesnője.

Az utolsó szavakat már alig látta, hirtelen kiszáradó torkán maró keserűség facsarodott föl, egy kapubolt alá fordult és hangosan föl-zokogott. A fojtott hang, a mely mintha nem is az övé lett volna, visszajeszette a való-ságba, levelet, zsebkendőt gyorsan mufjába gyűrt s lehajolva úgy tett, mintha megoldózt cipőzsinorját igazítaná. Az arcába futó vér szédítő erejétől megriadva egyenesedett föl rögtön, az utcára lépett, de a fény, élesebb levegő hideg érintésére sem csitult halántéka lüktetése, a mely vad árban hajszolta öntudatába a lázadó panaszt mindenféle kolonczczal meg-rakott élete ellen. Szinte futott s a pubis bánat alá rejtőző szelid, férfias szerelem gyöngéd szavai némán kiáltották ott legbelül: «Hazudsz! Hazudtál önmagadnak, tühretetlen anyádnak, önző, nyafka fiadnak, a félreháritott egyetlen szerelemnek, mert szeretsz, szeretsz, lánczon vergődő kínos szerelemmel szeretsz! Száz boldon terv vágtatott elő s tünt el ismét a zengő zavarban szökésről, nevelőbe adott fiúról, Belához küldött anyjáról; látta, a mint kis táskájával sietve onon előadás után a pályaudvar felé, látta fiát valami lomha kék egyenruhában egy hosszú asztal során kopaszra nyírt sápadt gyerekek közt elvegyülni, látta anyját fejcsúguszgva sirdogálni a kályhasarokban mogorván pipázó Béla szakállas arca mellett, látta magát menyasszonyi fehér ruhában, gazdag selyem pongyolában ragyogó ezüsttel, finom vékony porcellán teas készülettel rakott kis asztalnál perzsaszőnyeges diványon... az ellökött nyomort s az éhes esőkban magához ölelt pompát... aztán vádaskodó zavarba fulladt minden... s remegve szakadt új kecs engesztel: anyja tölti a teát fésűten, úri, öregek díszben, Dini fekete bársony ruhában lovagol egy óriási hintalovon s ők ketten egymást átölelve nézegetik a csipkés bölesőben szunnyadó kéjesen, ártatlanul zord szorgozását... büszke hajadon előtt áll lehajtott fővel a férfív sirdült Dini, hideg kézesokkal közeledik feléje, az öreg katonára rá se pillant, megfordul és elmegy, elmegy örökre...

A konyhaajtó nagyot esikordult s a két lábost szégyeniesen rotyogtató sánta tűzhely mellől sárga, fáradt arcú tőprengő tekintete emelkedett rá:

— Te, ezen az Eperjesen minden sokkal drágább! Szervusz!

A szürkére festett, homályos szobában az egyik fal mellett két hepehupás ágy egy végtében, egy asztal, lyukas nádszék, a szembelevő kopott mosdó; fakó szekrény, a hosszú láda fölállítva, a másik nagy mellette, elaggott, görösös, zsíros bórdívány s az ablaknál egy zsámolyon ül Dini, előtte támlátlan konyhaszék, rajta nagy állatos könyve kíváncsi tekintetek ellen védőfalnak emelve, a mely mögött kis füzetere görnyedve fr, fr, föl se tekint.

— Mit írsz, Dini?

— Semmit! Én nem írok! Eriggy innen, Arabella! — rejtette karjaival titkos munkáját. Arabella a diványra ült s fejét hátrahajtv hallgatta gondolatlanul a toll ideges szerzegését.

— Itt a leves! — hangzott föl az ajtóban. Dini egy nagyot sóhajtott, mindent hamar félrepackolt s a füzettel az asztalnál engedelmesen helyet foglaló anyja felé indult:

— Isten éltesen, Arabella! születésnapodra! Ez a meglepetés. Én irtam teli egyedül, a nagy se tudta.

Arabella magához rántotta a kis fiút, a nyakába borult s úgy csókolta a ruháját, haját, kopasz tarkóján a kis mélyedést.

Dini büszkén állta a köszönő szorongatást, esőkot, de aztán elérzékenyedett és és föl-szipogva szólt:

— Ne sirjál, mer akkor nekem is muszáj!

Arabella halkan, édesen fölnevetett, szemét hamar megtörülte két tenyerével s mig Dini meghatva kezmergett székén a szokott ülésbe anyjával szemben, a levest feléje nyújtó ráncos kézről elvéve a tányért, nem eresztette el, egy pillanatig az égések, belenyisszantások, bőködések sok forradását nézegette rajta s megadó alázattal csókolta fölétük bocsánatkérő bűnbánatát.

— Mi lőt téged? — rángatta vissza kezét Lányiné, a ki felt a megindulástól, mint valami költséges, fölösleges pazarlástól. — Kihül a leves!

A lány, szegényke bánat azonban nem hagyta el s gépiesen, szórakozottan, csak kenyérkeresőn játszta régi nagyszerű szerepeit új lanyhasággal Eperjesen, Losoncon, Szolnokon.

Eperjesen a társulat volt kicsi a színháznak s a nézőtérén sem voltak sokkal többen, Losoncon nekik volt szűk a terem, a hol a világot jelentő deszkák emelő kecskelábak közé nyújtóztatta vadász-csimait a szolgabíró úr, Szolnokra hogy megérkeztek, a pályaudvar ketre-cében zálgos zár alatt várta már őket a társulat minden ládája, se operett, se modern, se jelmezes dráma nem vonzotta az igazi művészet mebecsülésétől elrugaszkodott városok közönségét. A fizetések akontókká oszolva jutottak kezükbe, akkor sem egészen, a primadonna dühében egymásra berekedt, annak a pár ember közönségnek nem volt érdemes szerepet tanulni, a nők nappali cipő sarával léptek szinpadra, a férfiak beszüntették a maszkirozást, a dekorátorok gorbáskodni mertek az előrendűekkel, a kóristák alighangokat adva tárog-tak, lógtak a vontatottan menő operettekén át, a kellekes megszokott szaxtíz forinttal, a páholyokban potyajegyes internátusok, iskolák sáppadt ifjai, illdelmes léánykái tapsoltak feltűnő buzgalommal, a rendezőkölől eltűnt az erély s a darabok felét kihuzgálták, a szolnoki nagy költséggel emelt, de azért kongó bódéra csak-köppe tudtak nézni köröskörül a gyerek-lombu tavasz fái alatt éhesen ezigarettázó színészek... az általános zűlés feljöve már-már mindent szétmosó felhőszakadással fenyegetett.

De Ravelnaky nem e világból való irodalmi rajorgása már megszülte a gondolatot, a mely egyként volt hivatva a kasszát meghízalni, leküzdhetetlen szavalási vágyát kielégíteni s kultur-apostoli rendeltetésének betöltésében babért rakni százaz kis fejére: drámai társulatot fog szervezni! Hamis zenekar, pénzemesztő kórus, trikós léhaság nélkül, minden előadható Shakespeare-darab közé ecum grano salis csöppentett Madách-csal, Katona-fal, néhány újabb francziával, Schillerrel fogja bejárni a magyar hazának kultúra után leginkább áhító részeit. Egy és csoport-fényképek készületek a felére olvadó társulatról s a megostromlandó város főterén a legfinomabb divatútleben egy egész aquineum-ra való római matrona, császár és összeesküvő görnyedt, egyenesedett fehéren egész és háromnegyed profilban az ámuló polgár elé... Egy-egy művészi, klasszikus villanás volt Julius Caesar, Othello, Coriolanus, A velencei kalmár, Ember tragédiája, A haramiák, Fourchambault-család, aztán bevonták Shakespeare római világának sikerült érettségi-emléképeit s könnyű pakkal, könnyű szívről s — ki hitte volna? — könnyű bugyellárral mentek tovább. Egy hét, egy város; más hét, más város...

(Folytatás következik.)

Kunwald Császár: Férő arckép.

Székely Lajos: Kőmőezbánya télen.

Nádler Róbert: Tiroli falu.

A Könyves Kálmán jogosításával.
Benczúr Gyula: Stróbl főhadnagy.

Karlowszky Bertalan: Arckép.

Bruck Miksa: Törzsasztal.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas Viktor: M. J.-né képmása.

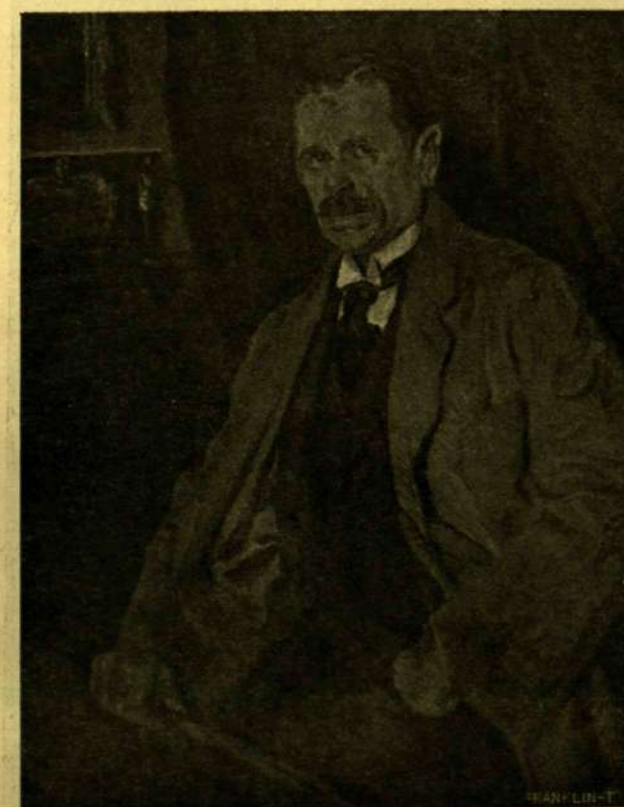
Gergely Imre: Biedermeier.

Horvay János: Részlet a Kossuth-szoborról.

Glatz Oszkár: Nagyapó unokáival.

Frank Frigyes: Férőarckép.

Kézdi Kovács László: Téli álom.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

HÁBORÚS HULLÁMOK.

— Testvériség. —

A szentimentalizmus nem tartozik a történelem elsőrangú formáló erői közé. A mi nem azt jelenti, hogy sohasem szerepelt volna nagy történelmi mozgalmak megnevezett motívumai között. A folszabadító háborúk műfaja elég gazdagon van képviselve a történelem már lejátszott műsorában. De a *cím* nem fődte mindig teljes őszinteséggel a tartalmat. Nagyon sokszor csak — takarta. A vérségi kötelékek kétségkívül megvannak bizonyos nemzetek között: de ha statisztikát csinálnánk arról, hogy hány háború folyt egymással rokon és hány a nem rokon nemzetek között, az eredmény egyáltalában nem igazolná azokat, a kik a fajrokon-ságot gondolják vagy hirdetik a történelmi folyamatok legnagyobb alakító hatásának. A nagy népmozgalmak idejében egy nemzet se indult vándoratra azért, hogy valamely testvérehez közelebb keressen magának letelepülő helyet és terjeszkedési vágyában vagy kényszerűségeiben egy nemzet se érezte áthághatatlán morális akadályt, hogy e vágy vagy kényszer a rokona földjére utalja. Egy nemzet élete teljes. A mi azt jelenti, hogy minden érzése, vágya, kívánsága ez élet határai között mozog. Ez bizonyára egoizmus: de egy nemzet élete oly nagyrendű, hogy nincs az a gyönyörű emberi indulat, a mely az önzés keretein belül a képzelhető legszelebb és legmagasabb ívben is ki ne érvényesülhetne. Egy nemzet altruizmusának a maximuma, ha irigység nélkül tűri a másik nemzet önzésének minden olyan érvényesülését, a mely az övére közvetlen veszedelmet nem jelent.

Mihelyt az altruizmusa ezen túlmegy és szentimentális érveket vesz használatba, alkalmat ad a gyanakvásra. E gyanakvás a maga megokolására sehol se talál oly dúsán argumentumot, mint a történelem legtipikusabb szentimentális akcióinak: a folszabadító háborúk eredményeiben, illetve: kiderüléseiben. Különösen azokban, a melyekben meglehetősen távoli volt az atyafiság, a melynek vehemens érzései folszabadulása a buzgón táplált látszat szerint a szabadító rokon és az elnyomó idegen

hatalom között a véres leszámolást előidézte. Nagy és rendszeres agitáció nélkül, ezek az atyafiságos érzések sohasem mozdulnak meg vagy hevülnek elviselhetetlenné: az agitáció pedig rendszeresen nem altruista célok számára kovácsolja eszközzé a rokonság kultuszát. A szentimentalizmus, mint történelmi energia diplomáciai gyártmány és mint ilyen: orosz kitalálás. Az utolsó évszázad két nagy hódító hatalma: Anglia és Oroszország, mindegyik megfogalmazta a maga *devisé*-ét, a mely sarok-üregre terjeszkedő műveleteinek. Anglia jellegje a rablásban: a *szabadság*. Oroszországé: a *testvériség*. Anglia mindenüvé úgy osont be, hogy szabadságot visz ajándékba, Oroszország pedig a szláv testvéreket ölelte be tűzzel-vassal a kebelébe. A szabadságnak és a testvériségnek ez a két oszlopa tartotta folyton a kezében a *lassót* és a *kardot*, míg azok a hatalmak, a melyek nem szavaltak szakadatlanul a szabadság és a testvériség oltárai tövében, respektálták a mások szabadságát és testvéri békességben igyekeztek élni *szomszédikkal*.

Nagyon világosan megállapítható, hogy a hatalmas atyafi részéről a legteljesebb sikerrel lefolytatott folszabadító háború soha egy igazán szabad országot nem produkált. Ha a folszabadító háborúk legszorgalmasabb specialistája: Oroszország valóban a maguk külön élete szabad kielérésére szabadítja föl akár Szerbiát, akár Bulgáriát, akkor se Szerbiának nem kellett volna most elpusztulnia, se Bulgáriának nem kellene a maga életéért és boldogulásáért — Oroszország ellen harcolnia. De a folszabadítás nem függetlenséget jelent a protektor kardjával folszabadított nemzetek számára, hanem a függésnek egy új formáját, keserves és megalázó valóságokat takaró szép látszatot. És ez a tuskékkal beült díszes palást annál gyötrőbb teher, mert a *hála* szent kötelessége örkődik azon, hogy le ne dobhassa vérező válláról.

Egyenesen erkölstelenné válik a fajrokon-ság politikájának szentimentális tétele, a mikor az érzések köteles szolidaritása alapján diktálja az *idegen* harmadikkal szemben való magatartást. Erre klasszikus példa: Montenegró, a nagy szláv család törpe és púpos Benjámija. Ez a csöpp ország az érintkezés és az érdekek

minden kapcsolata nélkül az orosz birodalom-mal, a mi önkébe helyezve és a legnagyobb mértékben a mi jóindulatunkra vagy türelmünkre utalva, a magától értetődő ellenség szerepét játssza tisztán a rokonság alapján. Hogy ez a helyzet a kórikumhoz jelentéke-nyen közelebb áll, mint a tragikumhoz, csak azért van, mert Montenegró kiesi, jelentéketlen és értéktelen. Abszolút erkölstelenséget azonban a készen kapott és egy messziről jött intésre azonnal és minden körülmények között akcióba lépésre kész ellenségességgel politikájának, ez a körülmény meg nem csökkenti és nem enyhíti. Montenegró nem tehet arról, hogy olyan kiesi, a milyen, de a legkisebb ország se lehet megmáshatatlannal és minden ok nélkül, programszerűen ellensége egy más-iknak, a mely erre semmi okot nem adott. A dresszírozott légy szerepe, a mely az impresszáriója parancsára az orrára tud szállni valakinek, nem olyan történelmi hivatás egy nemzet vagy nemzetesek számára, a mely örökkévalóságot követelhetne neki. Különösen nem attól, a kinek az orrán a tudományát produkálja.

A testvériség fogalma a nemzetek között nem azt követeli, hogy egy apától, anyától származzanak. Ez az értelmezés ravasz és rosszakaratu, mert lehetne etlenné teszi azt, hogy valamennyi nemzet testvérnek érezze magát és lehetlenné teszi azt is, hogy az igazság és méltányosság egyforma mértékét alkalmaz-zák. A vérség parancsa elfogultságokra kötelez és a nemzetekre nagy veszedelem, ha elfogul-tan ítélnék egymásról. Ne a vérség kötelezze a nemzeteket barátságra, hanem a barátság tegye őket testvérekké. A barátság, a melyet a véralkat, a gondolkodás, a jellem, a fölfo-gás és az érdekek harmóniája fejleszt: tehát *tudatos* motívumok, megfelelők annak a fo-galmi érettségnek, a mit egy nemzet valósága képvisel. A barátság kötelékei a vérségénél ethikailag nem értéktelenebbek és nincs az a szép, jó, nemes és emelkedett, a minek a kitermésére a megpróbált és megigazodott barátság kevés lenne vagy szegény. A vérségben nem lehetünk mindnyájan barátok, de a barátságra mindnyájan testvérek lehetünk.

Szőlősi Zsigmond.

A SZÁVA KIÖNTÉSE A KALIMEGDÁN RÓL NÉZVE. — Balogh Rudolf, a harcstörre kiküldött munkatársunk fővétele.

A PHARSALLUSI CSATA.

Julius Caesar a Kr. e. 48-ik esztendő július havában érkezett hadseregével a Pharsallusi síkra. Tudta, hogy Pompejus követi, megállapodott tehát, miután alkalmasnak találta csata számára a terepet. Ellenfele néhány nap múlva csakugyan megérkezett.

Mindkét fél elsáncolta magát, csaknem úgy, mint a mai háborúban szokás. Mely sánczokkal kerítették körül táborhelyüket, a sánczoktól kiemelt földből magas gátakat emeltek, palánkokat csináltak, úgy, hogy magukba a táborokba csak a kapukon keresztül lehetett bejutni. Mindkét elkerített tábor akkora helyet foglalt el, hogy befogadhatta nemesak a harcso-sokat, hanem a lovakat és a podgyászt is. Caesar táborát nem messze állott attól a thesszáliai helytől, melynek ma «Ieniser» a neve, Pompejus pedig a szemben levő dombok oldalát foglalta el. Az Olympusz hegye uralkodik e vidék fölött.

Caesar serege huszonkét ezer emberből állott, de csupa harcuzdett csapat, a kik már Galliában és Hispániában is harcuztak vezérok parancsnoksága alatt, s hozzá voltak szokva, hogy a győzelem az ő előjoguk. Pompejusnak mintegy kétannyi katonája volt, köztük hétezer lovas, holott ellenfele alig-alig ezer főből álló lovasság fölött rendelkezett.

Pompejus seregében nemesak biztosra vették a győzelmet, hanem könnyűnek is vélték. Az elkerített táborban kevesebbet tanakodtak a csatának miként való intézése, mint a fölött, hogy a győzelem után hogyan osszák fel oda-haza, maguk között a hivatásokat. Kimondot-ták, hogy magasabb méltóságot csak az nyer-hessen, a ki részt vesz az előttiük álló ütkö-zetben s hogy ennek folytán Lucius Hirrus ne választassék praetorrá a jövő évben, (a mint azt neki Pompejus megígérte), mert ő a par-thusokkal háborúskodik jelenleg és nem Caesar-al. Pedig Pompejus küldte a parthusok ellen. S elhatározták azt is, hogy Caesarnak és párt-hiveinek el fogják kobozni összes vagyonát, előre

kijelölve, hogy melyik birtok vagy palota ki-nek kezére jusszon.

Labienus, a ki Caesarnak volt azelőtt leg-bizalmasabb alvezére s a ki azután ellenségéhez szökött, úgy ítélte meg a helyzetet, hogy a leg-nagyobb könnyűséggel fogják szétszórni Caesar seregét, Pompejus pedig abban bízott, hogy nem is kerül igazán csatára a dolog, mert azonnal szét fognak szaladni az ellenséges ca-patok. «Rávettem — mondotta a haditanács-ban — lovasainkat, hogy az ellenség jobb ol-dalát azonnal kerítsék be, mihelyt közelednek egymáshoz a csatasorok. Így oldalba támadva az ellenséget meg fognak zavarodni a sorai, s meg fognak futni, mielőtt az első dárdát elha-jítottuk volna rájuk».

Es ezek daczára is Caesar volt az a ki tá-madott. Kivezeti seregét a táborból, Marcus Antoniusra bizza a balszárny vezényletét, Pub-lius Sullára a jobb szárnyét, Aneius Domitiusra a derékhadat, míg ő maga az egész sereg fölött intézkedik. De nem három sorban állítja föl a hadat, a mint szokás, hanem mindegyik lé-gióból kiszakít egy cohorsot, s azokból egy negyedik csatarendet alkot. Ezt pedig abból a célból teszi, hogy ezek tartóztassák fel az ellenséges lovasságot, ha az netalán oldalba kapná a sereget. Aztán a vérvörös zászlóval megadja a támadásra a jelt, s rohamra indulnak futó lépésben az első sorok.

Pompejus seregének jobb szárnya egy mere-dékes partu patakra támaszkodott s ezért ösz-szes íjászait és lovasait a balszárnyra rendeli. A mellett pedig megparancsolja a gyalogság-nak, hogy egy helyben állva várja be az el-lenséges támadást. Mert úgy számított, hogy az ellenség elfutladván érkezik meg az ő első soráig, ha futva, nehéz fegyverzetben, ju-liusi forró napon teszi meg azt a kétezer lé-pésnyi utat, a mely a seregeket elválasztotta. Az eltikkadtakkal pedig könnyen elbánnak az ő pihent katonái. Egyszersmind pedig megin-dítja a lovasságot az ellenség állásának jobb szárnya felé.

Hanem Caesar serege szigorú fegyelemhez volt szoktatva. A rohanó katonákat fele-uton

megállítják a centuriók, kissé megpihentetik őket, s csak azután nyomulnak tovább, hogy egy iszonyú lökés erejével vessék magukat a helyt álló ellenség első soraira. Az alatt pedig a negyedik csatasor fejlődik, s oldalba kapja Pompejus előre rohanó lovasságát. Zavar támad a lovasok között, sokakat leoldósnek közülük, a többiek nagy rendetlenségben futnak visszafelé. Ekkor Caesarnak ez a csapata az ellenség ij-jászaira veti magát. Azok elődözik összes nyilai-kat s akkor fegyvertelenül állanak ott, mert az íjásznak nincs se dárdája se pajzsa. Caesar a harmadik csatasort is ezek ellen küldi, csupa pihent csapatot. Nagy kaszabolást visznek ben-nök végbe, megfutamodik az egész balszárny a hátuk mögött fekvő hegyek felé. Ez által fedezetlen marad Pompejus jobb szárnya, az is megfutamodik, s az elkerített tábor felé menekül. Köztük maga Pompejus a vezér. De az üldözők velők együtt rohannak be a kapu-kon. Levágják, a ki meg nem adja magát s kifosztják a gazdag táborát, melynek sátraiban és lombos lugaiban fel van terítve győzelmi lakomához a nagy mennyiségű ezüst evőeszköz.

Azokat, a kik a hegy felé menekültek, elvágja Caesar a folyótól az által, hogy sánczot ását közéjük és a folyó közé. A csatában elfaradt katonák nagy buzgalommal emelik ki a sáncz-árkokat, — mert a római katona oldalán is ott van az ásó, mint a hogy magokkal hordoz-zák most a mieink. Megadják magokat ezek a megfutamodottak is, valamint az a néhány cohors, a mely a hátvédet képezte.

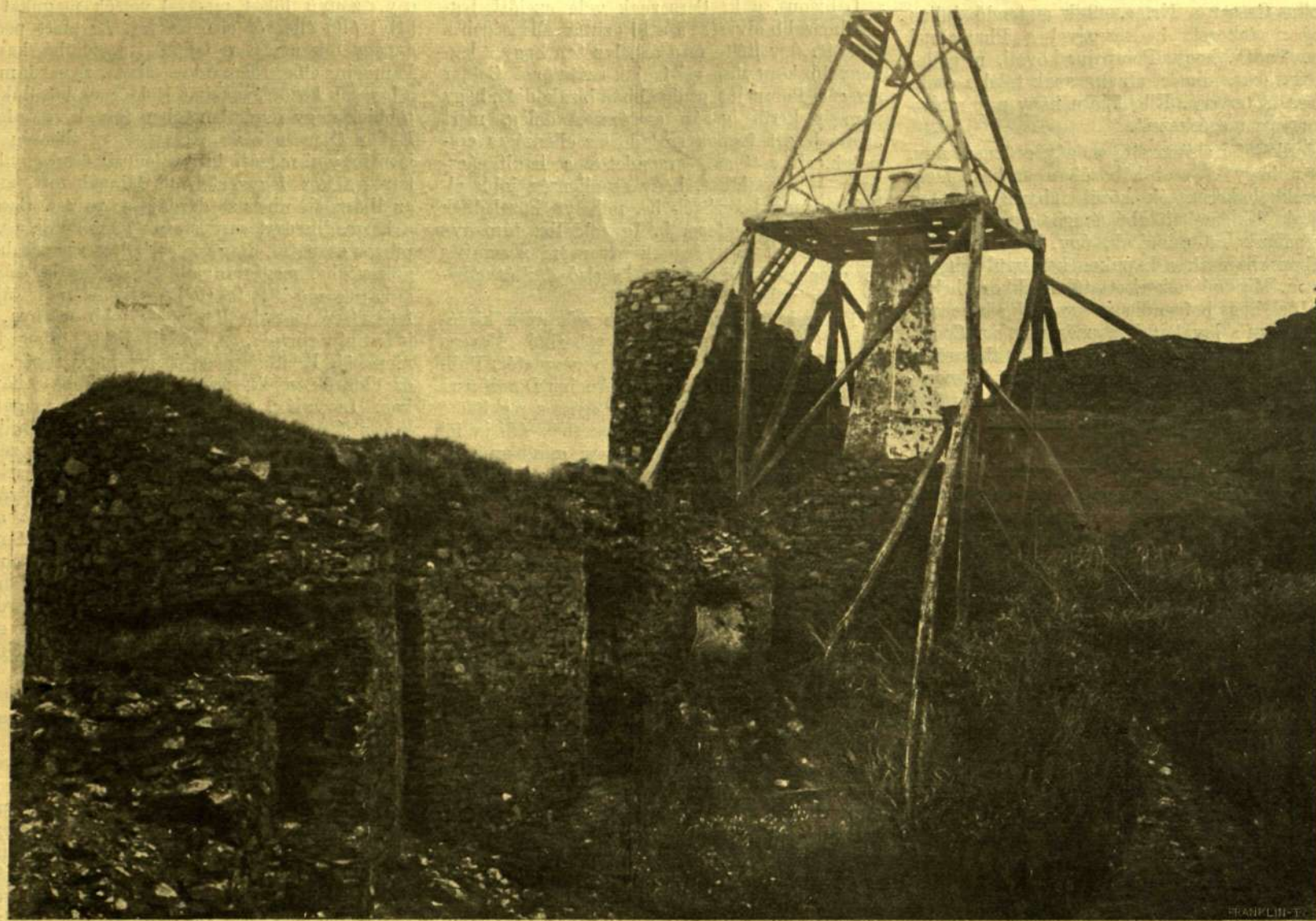
Mintegy tizenötezer esett el Pompeju kato-nái közül, huszonnégy ezer pedig megadta magát. Caesar csak ezerkétszáz halottat számolt.

Maga Pompejus mintegy harmincz hívével kiosont a tábor hátsó kapuján s a tenger felé menekült. Ott egy teherszállító bárkára kapott, a mely sok viszontagság után elvitte Egyip-tomba. Ptolomeus az akkori egyiptomi király leköteltette volt neki, sok jót tett az apjával is, hitte tehát, hogy a menekültöt oltalmába veszi. Az pedig megölette két katonájával, alig hogy partra szállt.

HADIFLOTTÁNK AZ ADRIÁN.

Jelly Gyula, a harcstörre kiküldött munkatársunk fővétele.

A SZERBEK MEGFIGYELŐ HELYE AZ AVALA-VÁR TETEJÉN.

EGY TELITALÁLATUNK A BELGRÁDI VÁRKÁPOLNÁBAN.

A DÉLKELETI HAROZTÉRRŐL. — Balogh Rudolf, a harostérre kiküldött munkatársunk felvételei.

CATTARO KELET FELŐL.

A CATTARÓI ÖBÖL EGY RÉSE A HONNAN A LOVCEN LÁTHATÓ.

A DÉLKELETI HAROZTÉRRŐL. — Jelfy Gyula, a harostérre kiküldött munkatársunk felvételei.

ERDEI HARC AZ USZOKI SZOROSBAN. — Baranski E. László főhadnagy rajza.

A PÁRBAJ.

Regény az orosz katonai életből.

Iris Kuprin Ivánovics Sándor.

(Folytatás.)

— Hé... zászlós, legalább te hallgass meg, — mondotta Lech szomoran. — Ül ide és igyál egy pohárral... Mind betör az, testvér. — Lech bágyadtan mutatott kezével a vitázó tisztokra. — Kutyognak, kutyognak, de nincs tapasztalásuk. Azt akartam elmondani, hogyan történt meg nálunk egy eset...

De az alezredes ezuttal sem mondhatta végig a történetét, mert Peterson Alekszandrovna Raiza a szoba felé tipegett és lejtett. Megállt az étkező ajtajában, de nem lépett be (a mi nem felelt volna meg a szokásnak) s vidám, szeszélyes hangon, mint egy pajkos kis leány, a kit mindenki szeret, azt kiáltotta:

— De uraim, mire veltém?! A hölgyek már rég itt vannak, maguk pedig az asztalnál ülnek és jól élnek! Táncozni akarunk!

Két, három fiatal tiszt felállt s a terembe indult; a többi a helyén maradt s tovább füstölt és beszélgetett, ügyet se vetve a kaczer hölgyre; ellenben az öreg Lech támoelvogva és tipegve odament hozzá, keresztbe rakta a kezét, végigontotta a mellét palínkával és részeg elérékenyüléssel kiáltotta:

— Angyal! Hogyan lehet semmibe venni ily szépséget! Ide a kacsót!... Puszi!...

— Alekszej Jurij, — csicsereggett tovább Petersonné. — Maga a táncrendező ma? Mondhatom, gyönyörű rendező!

— Ezer bocsánat, nagyságos asszonyom. C'est ma faute!... Az én bűnöm, — kiáltotta Bobetinszki és odaröppent hozzá. Utközben surolta lábaival a padlót, bicezentet a fejével, hajlongott a derekával s úgy hímálta a lelógó kezét, mintha egy vig balletben akarna lépni. — A kezét. Votre main, madam. A terembe, uraim, a terembe!

Büszke fejtartással vezette el karján Peter-

sonné s már a szomszéd szobából hallatszott be rendezői hangja, melyet nagyszerűnek hitt: — Messieurs, kérjék fel keringőre a hölgyeket! Czigány keringőt!

— Bocsánat, alezredes úr, a kötelesség szólít, — mondotta Romasov.

— Oh, testvér, — bicezentett Lech a fogát csikorgatva. — Te is csak olyan ugrifűles vagy, mint a többi... Hé... Megállj csak, zászlós... Hallottad-e már azt a históriát Moltkéről? A nagy hallgatóról, a tábornagról... Hé... A hadvezér Moltkéről?

— Alezredes úr, igazán kénytelen vagyok...

— Csak nem vagy gyerek... Egészen rövid história... A nagy hallgató eljárt a tisztikaszinóba s mikor evett, akkor... hüm... odatett maga elé az asztalra egy degesz bugyellárist. Elhatározta, hogy azt a bugyellárist annak a tisztnek adja, a kitől csak egyetleneszer hall okos szót a kaszinóban. De az öreg meghalt. Kilenczven évet élt, de a bugyellárisa, testvér, érintetlen maradt. Micsoda? Nem kemény a dió? No, most már erédj, barátom, erédj, erédj verebem... csak ugrálj...

IX.

A teremben, mely reszketni látszott a walczer kábitó dallamaitól, két pár keringett a táncban. Bobetinszki szárnyak módjára terjesztette szét könyökeit és apró léptekkel tipegett a magas Talmonné körül, ki egy kőszobor fenséges nyugalomával táncolt. A nagy torzborz Arcsakovszkij a kicsiny, rózsásképző, legkisebb Likacer leányt forgatta, könnyen reahajolt és a feje tetejét nézte; nem táncolt, csak lustán és hanyagul rakta a lábát hol ide, hol oda, mint a hogy az ember gyermekekkel szokott táncolni. Tizenöt más hölgy a fal mentén ült teljes magányban és iparkodott úgy viselkedni, mintha a dolog nekik tökéletesen mindegy volna.

Petersonné éppen az imént nyitotta meg a bálát, a mivel a hölgyek különös módnagya

szoktak lenni. A csinos, deli természetű Olizárral táncolt. A gróf úgy tartotta a kezét, mintha gombostűvel a bal csipőjéhez tűzte volna; ő pedig bágyadtan támasztotta állát a másik kezére, mely Olizár vállán pihent, s a fejét modoros és természetellenes tartással hátrafelé fordította a terembe. A forduló végeztével szándékosan Romasov közelében ült le, a ki a hölgyek szobájának ajtajában állt. Gyorsan mozgatta a legyezőjét s egy pillantást vetve az előtte meghajló Olizárra, bágyadtan így szólt:

— No, mondja meg, gróf, miért van nekem mindig oly melegem? Kérem, mondja meg!...

Minthogy Olizár e pillanatban a lapos, dekolletált mellére nézett, gyorsan és feltűnő mélyen kezdte szedni a lélekzetet.

— Oh, nekem mindig oly magasfoku a vérmérsékletem — folytatta Alekszandrovna Raiza s mosolylyal jelezte, hogy szavai mögött különös, nem tisztességes értelem rejtőzik. — Oly forró vérmérsékletem van!

Olizár röviden és határozatlanul vihagott. Romasov, ki oldalról egy pillantást vetett Petersonnéra, utálattal gondolta magában: «Oh, mily visszataszító!»

— Igen, igen, ne kacagjon, gróf. Nem is tudja, hogy anyám görög nő!

«Ez mily utálatosan beszélsz, gondolta Romasov; különös, hogy eddig nem vettem észre. Úgy beszél, mintha idült náthája volna, vagy mintha polyp nőne az orrában: «Aggáb görög dő».

Petersonné e pillanatban hátrafordult Romasovhoz és szemét hunyorgatva, kihívóan nézett reá.

Romasov, szokása szerint, képzeletben így szólt:

«Areza áthatolhatatlanná vált, mint egy álarca».

— Jó napot, Alekszej Jurij! Miért nem jön üdvözölni? — dalolta Alekszandrovna Raiza.

Romasov közelebb lépett. Petersonné erősen megszorította a kezét s közben a szembogara hirtelen rendkívül kicsinyre s élesre húzódott

össze. — Kérésére fentartottam magának a harmadik négyest. Remélem, nem felejtette el? Romasov meghajolt.

— Mily kevésse szeretetreméltó, — folytatta Petersonné s megint furcsa arcot vágott. — Azt kellene mondania: Enchanté, madame («Adsadté badab», hallotta Romasov). Úgye-gróf, milyen pufók ember?

— Hogyne... Tudom, — dörmögte tétován Romasov. — Köszönöm a bókot.

Bobetinszki nem volt különösebben alkalmas ember arra, hogy felvillanyozza az est társaságát. Unottan és fáradtan leereszkedő ábrázattal vezényelt, mintha egy magára nézve borzasztóan unalmas, de mindenre másra nézve nagyon fontos kötelességet teljesítene. De a harmadik négyes előtt meglevenült, apró és gyors léptekkel röppent végig a termen, mintha korcsolyáznék s különösen fenhangan kiáltotta:

— Quadrille-monstre! Cavaliers, engagez vos dames!

Romasov közvetlenül a zenészek ablakánál állt fel Alekszandrovna Raizával; a visavisje Michin és Lescenkóné volt, ki táncospárjának alig ért fel a válláig. A harmadik négyesben sokkal több táncos vett részt, úgy hogy a pároknak a fal hosszában és keresztben kellett felállniok. Egyiküknek úgy, mint másoknak csak sor szerint lehetett táncolniok — s a zenészek minden tourt kétszer egymásután játszottak el.

— Nyilatkoznom kell, végét kell szakítanom, — gondolta Romasov, belekábulva a dob menyörgésébe és az ablakon át behallatszó rézfúvók harsogásába. — Elég volt! «Arczán kérelhetetlen elszánság látszott».

Az ezredbeli táncrendezők néhány különös szokást és kedves tréfát honosítottak meg. Például a harmadik négyesnél elengedhetetlennek tartották, zavart támasztani és vezénylés közben mintegy akaratlanul mulatságos hibákat követni el, melyek minden esetben egyformán megismétlődő kavarodást és derűtséget idéztek elő. Bobetinszki is, ki a monstre-négyest váratlanul a második tourral kezdte meg, csakhamar «Cavalier seul»-t vezényelt, aztán, mintegy önmagát utasítva rendre, visszaküldte az urakat a hölgyekhez, csakhamar aztán «Grande ronde»-t parancsolt, megváltoztatta rendelkezését s megint megkerestette az urakkal a hölgyeket.

— Mes dames, avancez... Pardon, reculez! Cavalier seul! Pardon, vissza, balancez avec vos dames, vissza kérem!

E közben Alekszandrovna Raiza mérges hangon beszélt s gonoszságában nehezen szedte a lélekzetet, de azért mosolygott, mintha a legmulatságosabb és legkedvesebb dolgokról beszélgetnének.

HALOTTAK NAPJÁN GORLICZÉN. — Jelfy Gyula félfotója.

A GORLICZEI KATONA-SIROK HALOTTAK NAPJÁN.

— Nem engedem meg, hogy úgy bánjanak velem. Érti? Nem vagyok kis liba. Igen. És tisztességes ember nem jár el úgy. Igen.

— Ne csizakodjunk egymással, Alekszandrovna Raiza, — kérte Romasov esdekelve és lágyan.

— Oh, nagy megtisztelés volna, ha csizakodnám magával. Magát én csak megvettem. De azt nem engedem meg senkinek, hogy mulasson rajtam. Miért nem felelt még a levelemre sem?

— De esküszöm, hogy a levele nem talált otthon.

— Oh, mit nem mesél! Mintha nem tudnám, hol jár... De legyen meggyőződve...

— Cavaliers en avant! Ronde des cavaliers. A Gauche! Balra, balra! Balra, ha mondom, uraim! Oh, nem értenek meg semmit! Plus de la vie, messieurs, — kiáltotta Bobetinszki, gyors keringéssel vonva magával a táncosokat és kétségbeesetten dobantva a lábával.

— Ismerem én annak a nőszemélynek, annak a liliputi asszonynak fondorlatait, — folytatta Raiza, mikor Romasov visszatért helyére. Igazán, kár, oly sokat képzelnie magáról! Annak a tolvaj nótárius leányának...

— Arra kérem, hogy ne nyilatkozzék előttem így az ismerőseimről, — felelte Romasov sötéten.

Erre egy durva jelenet következett. Petersonné a szidalmak egész áradatát zúdította Surocska cimére. A mesterkelt mosolyról már megfeledkezett s izgatottságában egészen kikelve magából, azon fáradt, hogy túlkialtja a zenét náthás hangjával. Romasov a könnyekig elpirult gyöngesége és tehetetlensége miatt, meg a Surocskát ért sértések miatt érzett fájdalomában, valamint azért is, hogy lehetetlen volt egyetlen szóhoz is jutnia a fülsiketítő zajban és végül s főképen, mert már kezdettek figyelni reájok.

— Igen, igen, az apja lopott és kár oly fennen hordania az orrát, — kiabálta Petersonné. — Mondja meg neki, kérem, hogy jó lesz kissé ritkábban mutatkoznia. Róla is sok mindent tudunk! Igen!

— Kérem, — hebegte Romasov.

— Megálljon, majd megmutatom én maguknak a körmeimet. Majd kinyitom a szemét annak a hülye Nikolajevnak, a kit még a harmadik évben sem tud bevenni az akadémiába. Mi legyen abból a szegény ördögből, a ki még azt sem látja, a mi az orra előtt történik. Az ő felesége is tart szeretőt.

— Mazurka générale! — kiáltotta Bobetinszki s egészen előrehajolva, egy repülő angyal pózában siklott végig a termen.

A padló ütemesen reszketett és rengett a léptek nehéz dobogásától; a csillárok üvegprizmái összecsörrentek és tarka színeket hánytak, az ablakok túll-függönyei csendesen lebbentek hol erre, hol arra.

— Miért ne váljunk szét békén? — kérdezte Romasov szeliden. Érezte magában, hogy ez a nő az utálaton kívül rút, de legyőzhetetlen gyávaságra is készíti. — Úgy sem szeret már... Váljunk el úgy, hogy jó barátok maradjunk.

— Oh! Ki akar próbálni? Legyen nyugodt — úgy mondotta: «legyed gyugodt» — kedvesem, nem vagyok azok közül való, a kiket elhagynak, én hagyok el másokat, ha úgy akarom, de igazán nem győzők csodálkozni az alávalóságán.

— Végezzünk már, — mondotta Romasov türelmetlenül, tompa hangon és összeszorította a fogait.

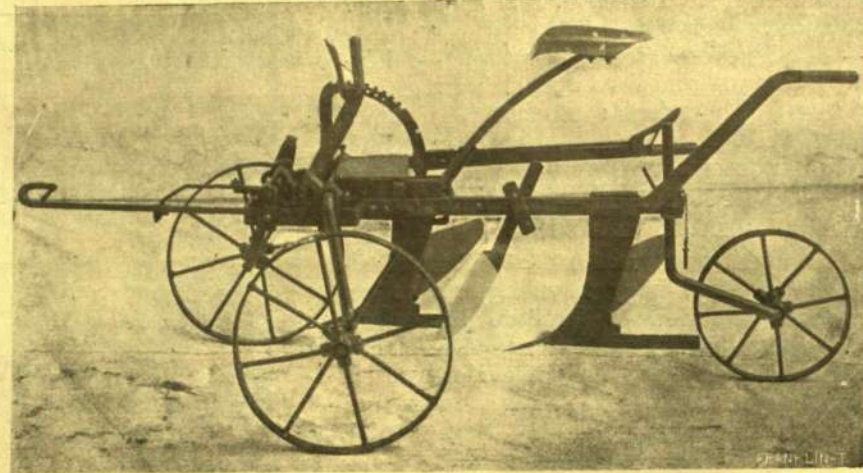
— Öt perc szünet. Cavaliers, occupez vos dames! — kiáltotta a táncrendező.

— Igen, majd ha én akarom. Maga alávalóan megcsalt. Feláldoztam magáért mindent és odaadtam mindent, a mit egy tisztességes nő csak adhat... Nem nézhetek a szeme közé az uramnak, annak az eszményi szép embernek. Magáért elhanyagoltam hitvesi és anyai kötelességeimet. Oh, miért nem maradtam hí hozzá!

— Hiszen meglehet, hogy mindez igaz! — Romasov nem állhatta meg mosoly nélkül. E nőnek a szolgálatba ujonnan lépő fiatal tiszt-

SPORZON PÁL MAGYARÓVÁRI GAZDASÁGI AKADÉMIAI TANÁR ÉKÉJE ROKKANT ÉS BÉNA KATONÁK SZÁMÁRA.

tekkel való megszámlálhatatlan regényei ép oly ismeretesek voltak, mint az a sok más szerelmi történet, mely valamennyi hetvenöt tisztt és feleségeik meg a rokonaik közt szövédték.

— Oh! Elég arczatlan, hogy még nevet is! Jól van! — lobbant fel Raiza. — «Nekünk kell kezdeni» jutott eszébe hirtelen. Megragadta lovagjának kezét, előretipeggett, kecsesen hajlongott a derekával és görcsösen mosolygott. Mikor befejezték a fordulóit, arca hirtelen ismét gonosz kifejezést öltött. «Olyan, mint egy dühöngő féreg» gondolta Romasov.

— Ezt nem bocsátom meg magának. Jól megértse, sohasem! Tudom, mert akar oly hitványul, oly alávalón szabadulni tőlem. De az, a miben sántikál, nem történik meg, soha, soha! A helyett, hogy megmondana őszintén és becsületesen, hogy már nem szeret, inkább megcsalt és visszavettem... számíttva arra az esetre, hogy hátha ott nem sikerül. Ha-ha-ha!

— Jól van, hát beszéljünk őszintén, — szólalt meg Romasov visszafojtott dühvel. Mindjobban elszápadt s az ajkára harapott. — Ön akarta. Úgy van, igaz: nem szeretem!

— Oh! Képzélje, mennyire lesújt! — Sohasem szerettem. Mint a hogy ön sem engem. Mindketten rút, hamis, piszkos játékok üztünk, egy alávaló szerelmi komédiát játszottunk végig. Tokéletesen megérttem önt, Alekszandrovna Raiza. Magának nincs szüksége gyöngéd érzésre, szerelemre, egyszerű ragaszkodásra. Ahhoz maga nagyon is fölszines, nagyon is jelentéktelen, mert — Romasovnak hirtelen eszébe jutottak Nazanszki szavai: — mert a szerelem a kiválasztottak, csak a finomabb lelkek osztályrésze.

— Ha-ha! persze maga oly finomabb lélek! A zene újra megszólalt. Romasov irigyen nézett az ablakon át a trombita csillogó réztorkára, mely vad egykedvűséggel köpködte a terembe a bömbölő és hörgő hangokat. És irigylet az a katonát, ki felfújt pofazsáskóval, megüveggesedő szemmel és a megerőltetéstől el-kékülve fújta a trombitát.

— Ne pörlekedjünk. Lehet, hogy nem érdemeltem igaz szerelmet, de nem a körül fordul meg a dolog. Arról van szó, hogy önnek az ön korlátolt, vidékies nézeteivel és kisvárosi becsüvágával okvetlenül szüksége van valakire, a ki udvarol önnek, úgy, hogy mások is lássák. Vagy azt hiszi talán, hogy nem fogtam fel, mi értelme van az ön bizalmaskodásának az esté-lyeken, hogy miként magyarázzam gyöngéd pillantásait s parancsoló és meghitt hangját olyankor, mikor figyelték bennünket. Igen, igen, látniuk kellett! Mert a nélkül nem lett volna értelme az egész játéknak. Önnek nem a szerelem kellett, ön csak azt akarta, hogy az egész világ megint kompromittált helyzetben lassa.

— Ahhoz ugyan különb és érdekesebb embert választhattam volna, mint magát, — felelte Petersonné megnőtt büszkeséggel.

— Legyen nyugodt, nem sért meg vele. Igen, ismételem: kellett, hogy legyen valakije, a ki szeszélyeinek rabszolgája, új rabszolgája legyen. De az idő mulik s a rabszolgák mindjobban ritkulnak s hogy ne veszítse el utolsó imádóját, hideg, szenvedélytelen természetével áldozatul dobja nemcsak anyai kötelességeit, hanem az oltár előtt megfogadott hűséget is.

— Oh, fogja még hallani hiremet, — sutogta Raiza gonoszul és sokatjelentően.

Az egész termen át, olykor visszahúzóda és a tánczoló párokat kikerülve, hozzájuk lépett Raiza férje, Peterson százados. Kopasz, sárga koponyájú és fekete, nedves, hízkelkedő, de egyben rejtett gonoszágban égő szemű sovány, tüdővész ur volt. Mondották, örülten szerelmes a feleségébe, elannyira, hogy kedves, édes-kés, álnok barátságot tartott fenn minden tisztelőjével. Mi több, tudták róla azt is, hogy mikor ezek az imádók megkönnyebbült lélekkel s vidáman elhagyták a feleségét, gyűlölettel, hűszegéssel és minden lehető szolgálati komiszkodással igyekezett boszút állni rajtuk.

Már messziről természetellenesen mosolygott a két s köröskörül ragadó ajkával. — No, tánczolsz, Raicska? Jó estét, kedves György. Miért láttuk oly régen? Hiszen úgy hozzászoktunk magához, hogy már igazán unatkoztunk nélküle.

— Hát igen... A nagy elfoglaltságom, — dűnyögte Romasov.

— Ismerjük már az elfoglaltságát, — fenyegette meg Peterson az ujjával és nyoszoróvra kacagott. De a sárgás fehérséggel körülvelt fekete szemével fürkészve és nyugtalanul nézte hol feleségének, hol meg Romasovnak arczát.

— Nem mondhatok mást, azt hittem, hogy pörlekednek egymással. Mikor odanézek, látom, hogy ott ülnek és indulatba jönnek valamin. Mi bajuk van?

Romasov hallgatott és Peterson szavány, sötét, eres nyakára nézett. De Raiza azonnal a vakmerő biztossággal, mely elmaradhatatlan kísérője volt hazugságainak, így szólt: — Alekszejcs Jurij mindig filozofál. Azt mondja, hogy a táncz túlélté magát s hűlyeség, ostobaság az egész.

— De hiszen ő maga is tánczol, — jegyezte meg Peterson alattomos jóindulattal. — No, tánczolatok gyermekeim, tánczolatok; nem zavarlak benneteket.

Alig hogy elment, Raiza álnok érzelmességgel így szólt: — S ezt a szent, ezt a rendkívüli embert esaltam én meg!... S kiért? Oh, ha tudná, ha csak tudná!

— Mazurka générale! — rikoltotta Bobetinszki. — Ki-ki a párjával! (Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

November 18. A czartorijzsi csatánál eddig 2500 orosz temették el és 400 frissen ázott sirt számoltunk meg. A szákmány is folyton nő. A németek keleti harczterén a helyzet változatlan, a nyugatin a németek visszaverték az angolok meg-
lepettszerű támadását a messines—armeniéris országát mellett. Az olasz harczterén gyenge olasz előretöréseket vertünk vissza Zagora, a Monte San Michele északi lejtője és a San Martino-tól nyugatra eső terület ellen. Ma kora reggel óta Görz ismét heves tüzési harczot folytat. A délkeleti harczterén az üldözés a lehető legmosszább idő-járás daczára jól halad. Nova-Varostól északra csapataink az Uvacz-szaksz felé közelednek. Javor közszé birtokunkban van. Ivanjicától délre a Jankov Krm csúcs körül területen megközelítettük a Golija Planina szorosainak magasait. Német csapatok az Usczeról Raskára vezető út felét tettek már meg, míg osztrák-magyar csapatok kelet

felől az Ibar irányában előnyomulva, Karadag felé haladtukban ájtottak a Koponi Planinán. Gallwitz hadseregének csapatai a szerbek által kirabolt Kursumlja községben át dél felé nyomultak elő. Bolgár csapatok harczok közt megközelítették a Radan magasait és az e hegységtől délkeletre fekvő területet.

November 19. Az orosz, valamint a nyugati harczterén nincs lényeges újság. Az olasz harczterén az Isonzo-vonalon az olaszok újra támadnak, kivált a görzi szakasz ellen. A hídó szakadatlannal nehéz tüzési harcz alatt áll. Oslavija elleni támadásokat, egy a Podgora-magaslat elleni előretörést visszavertünk. Görz városára több mint 2 óra alatt 3000 lövedéket lőttek, nagy tüzevesztéseket okoztak. A katonai kár csekély, ellenben a lakosságot emberléte és vagyonban súlyos veszteségek érték. A doberdói fensík északi szakasza ellen újra heves támadást intéztek. A Monte San Michele északi lejtőjén ismételt behatoltak álasunkba, de az elkeseredett közeli harczok eredménye az volt, hogy csapataink teljesen megtartottak eredeti harczvonalukat. A San Martino szakasz ellen és Zagoránál végrehajtott olasz támadások is meghevisultak, nem különben a Vrsic-szakaszon és Flitschnél. A délkeleti harczterén a montenegrókat Pribojnál újra megvertük. Csapa-taik a török lakosság örömriválgása közepette vonultak be a Szandzsakba. Nyugat-Szerbiában küzdő csapataink elővédei Nova-Varos előtt és Sjenicében állanak. Egy hadoszlopunk áthaladt az 1931 méter magas Jankov Kamenen. Kövess tábornok német hadosztályai elérték Raska vidékét. Tőlük délkeletre a Koponik Planina lábánál osztrák-magyar csapatok harcolnak. Német és bolgár hadosztályoknak a Prisztina körüli völgy-katlan felé irányuló előnyomulása előhaladt.

November 20. József Ferdinánd főherczeg hadseregének arczvonalán Olykától északnyugatra egy orosz támadást vertünk vissza. A németek keleti, valamint nyugati harczvonalán nincs lényeges esemény. Az olasz harczterén a görzi harczvonalon folynak a harczok. A görzi hídó ellen több helyen intéztek sikertelen támadást, a várost bombázták. A doberdói fensík északi részén az ellenségnek a Monte San Michele északi lejtőjén s a San Martino szakasz elleni nagy haderőkkel megkísérelt előretöréseit mindenütt visszavertük, harczvonalunk változatlanul birtokunkban van. Ugyanigy Zagoránál levő hadállásaink is. Repülőink bombákat dobtak Veronára, Vicenzára, Tricesimóra és Cervignanára. A délkeleti harczterén Kövess gyalogsági tábornok hadserege megszállta Nova-Varost és ájtott a Sjenicza—Dugapoljana—Raska-vonalon. Raskától délkeletre egy cs. és kir. dandár 2000 szerbet fogott el. Gallwitz tábornok német csapatai a Prepolácz-nyeregétől délre harcolnak, Bojadjev tábornok hadserege a Goljak-planina vidékén. Ezek szerint a három szövetséges hadsereg fegyverei az ellenséget tegnap az ó-szerb föld utolsó darabjáról üzték el.

November 21. Az orosz harczterén Volhyniában és a Styr mentén helyenként ágyúharcz, miközben az oroszok helyenként gázbombákat használtak. A németek keleti harczterén a helyzet változatlan. Az olasz harczterén az olaszok újabb haderőket hoztak a tirol harczvonalról Görz vidékére. Ilyen megerősítések harczbavetésével az ellenség ismételt támadja az egész görzi hídót. A Monte Sabotino előtt az olaszok több előretörése tüzeisünkben összeomlott. Oslavija szakaszán sikerült az ellenségnek védelmi vonalunkba behatolni; egy ellen-támadásunkkal azonban ezt a hadállást a helysége-től északkeletre lévő egy hegycsúcs kivételével, a melyért még harczolunk, újból visszafoglaltuk. Az ellenségnek Pevna ellen intézett három előretörése súlyos veszteségei közt meghevisult. Különösen heves támadásokat intéztek az olaszok ezuttal is a

Podgora ellen. Itt is véresen visszavertük őket. A Monte San Michele két oldalán elterülő vidék erős tüzési harcz alatt állott. Délután e hegy északi lejtőjén jelentékeny ellenséges haderő nyomult előre, melynek támadása keresztüztünkben kudarcot vallott. Hasonló sors érte az ellenségnek a San Martino-szakasz és a görzi hídótól északra a Zagora mellett lévő utelzárás ellen intézett több előtörését. Tirolban a Col di Lana védői az olaszoknak e hegy csúcsa ellen intézett két támadását visszaverték. A délkeleti harczterén egy osztrák-magyar erőcsoporthoz montenegrókkal szemben, a kik Zajnicétől északra fészkeltek be magukat, kikényszerítette a felső Drinán való átkelést. Német csapatok megszállották Novibazárt. Ettől keletre az Ibar völgyében az osztrák-magyar hadoszlop visszavetette az ellenséget. E vidéken tegnap több mint 2000 hadifoglyot szállítottunk be. A Rigó-mező bejáratánál hevesen harcolnak.

November 22. Az orosz, valamint a nyugati harczterén nincs lényeges hír. Az olasz harczterén az olaszok szívesen folytatják sikertelen támadásait az egész görzi hídó ellen. Különösen az Oslavija-szakaszon volt elkeseredett harcz; hadállásunknak tegnapelőtti ellenséges kézen maradt részét a dalmát landwehr a 17. krajnai ezredtől támogatva, visszafoglalta. A Podgora elleni ötszörös támadás összeomlott. A doberdói fensík északi szakaszán különösen a San Martino ellen irányultak az ellenséges támadások. Itt sikerült az olaszoknak behatolni hadállásunkba, de éjjeli támadással egy csekély kiszögellő árokkrész kivételével visszafoglaltuk a hadállást. Zagorától délre az Isonzon átkelt gyenge ellenséges haderőtől megtisztítottuk a folyó balpartját. A Col di Lana csúcsa elleni három támadást visszavertünk. A délkeleti harczterén a Czajnicze területén harczoló császári és királyi csapatok kiverték a montenegrókat a Gole-hegy északi lejtőjén elfoglalt állásaikból, Goresztétől keletre is folynak ütközetek. Nova-Varos felől egy osztrák-magyar csoport Prepolácz közeledik. Novibazárban Kövess tábornok hadserege 50 mozsarat, 8 tábori ágyút, 4 millió puskatöltényt és sok hadiszert szákmányolt. A várostól keletre még megmaradt ellenséget német csapatok ültették, a kiknek kezében az ellenség 900 hadifoglyot hagyott hátra. Az Ibar völgyében előnyomuló osztrák-magyar hadoszlop tegnap a nap folyamán Mitrovicától 20 kilométernyire északi irányban, rohammal elfoglalta a szerbeknek egy-más mögött lévő három állását. A sötétség beáll-tával rajtaütéssel még egy negyedik hadállást is birtokába vett, miközben 200 szerbet elfogott és

6 ágyút, 4 géppuskát, egy löszeroszlopot és számos lovat szákmányolt. Gallwitz tábornok hadserege a Prepolácz-nyeregétől délre vitt sikeres harczokban 1800 szerbet fogott el. Prisztinától keletre és délkeletre az I. bolgár hadsereg támadása a szerbek legszörnyebb ellenállásával szemben is napról-napra tért nyer.

November 23. Az orosz harczterén nincs lényeges újság; a nyugati harczterén is csak tüzési harczok és aknarobbanások. Az olasz harczterén a görzi hídó körül és a doberdói fensík szélén folyó nagy harczok még tartanak. Az ellenségnek a Podgora ellen nagy haderővel intézett több támadását vertük véresen vissza. Pevmánál és Oslavijánál is helyt álltak csapataink minden rohammal szemben. Sokszor éjjel sem ért véget a harcz. Görz városának november 18-ától 21-éig tartó bombázása emberéletben és javakban újra tekintélyes veszteségeket okozott. Husz polgári állású egyén halt meg, 30 sebesült meg, 46 épület a bombák teljesen megsemmisítették, 250-et súlyosan, 600-at könnyen rongáltak meg. Az olaszok tegnap újra néhány száz nehéz bombát dobtak a városta. Az ellenség a doberdói fensíkon a Monte San Michelétől délnyugatra lévő harczvonalunkat rövid időre San Martino nyugati szélére szorította vissza, de magyar és karintiai csapatok éjjeli támadása eddigi hadállásunkat újra teljesen birtokunkba juttatta. Szeltől keletre az olaszok több rohamával szemben a 47. számú stájer gyalogezred hadállásait két ízben tüzéssel, harmadszor pedig kézi tusában keményen megvédte. A görzi hídótól északra megújultak az ellenség szokásos előtörési kísérletei, még pedig a megszokott sikertelenséggel. Két repülőnk Arsieróra bombákat dobott le. Ma, fél évvel volt szövetségünk had-üzene után a legvilágosabban megállapíthatjuk, hogy e háború megkezdésekor választott védelmi harczvonalunk az egész vonalon — az Isonzónál már a negyedik csatában — győzelmesen megvéd-tük és birtokunkban tartjuk. Az ellenség a háború folyamán halottakban és sebesültekben már egy fél millió embert veszített. A délkeleti harczterén a Drina felső folyásánál küzdő osztrák-magyar csapatok a montenegrói hadállásokat a Kozara-nyergen és attól északra támadják. Egy osztrák-magyar hadoszlop bevonult Priepoljába. A Rigó mezőn folyó harczok kedvezően fejlődnek. Az Ibar völgyében előnyomuló csapataink Mitrovicától északra hat kilométernyire, német csapatok Prisztinától északra fél napi járásra állnak harczban. A bolgárok a Zegovác Planinán nyomulnak előre.

November 24. Sem az orosz, sem a nyugati harcz-

terén nincs lényeges esemény. Az olasz harczterén a görzi hídó ugyan tegnap is az olasz tüzési és aknavetői tüze alatt állt, de a gyalogsági harczokban szünet következett be, mert az olaszok nem támadnak. Annál elkeseredettebben folyt a harcz a Monte San Michele körül mindkét oldalon. A hegytől északra nagy olasz haderő délután behatolt állásunkba. Stájer gyalogság és honvédek ellentámadást intéztek és az ellenséget váltakozó szerencsével folytatott elkeseredett közeli harczok után teljesen visszaverték. Több, magára a Monte San Michelére és a San Martino-szakasz ellen intézett támadást az olaszok legelsőbb veszteségeivel vertünk vissza. A Monte dei sei Busin levő hadállásaink ellen megkísérelt támadásokat tűzünkkel azonnal elfojtottuk. Az ellenség aknavetői a Zagoránál lévő utelzárás ellen nehéz bombákat dobtak, a melyek mérges gázokat fejlesztettek. A tirol déli harczvonalon újra bombázták Riva régi városrészét és pályaudvarát. Egyik repülőnk az Alában levő raktárakra és barakokra dobott bombát. A délkeleti harczterén a Drina felső folyásánál a nap csendben telt el. Pribojnál csapa-taik kioroszakolták az átkelést a Lim déli part-jára. Novibazártól délre császári és királyi csapa-tok a montenegrói határ felé nyomulnak elő. Az Ibar völgyében előnyomuló osztrák-magyar csapa-tok az ellenséget heves harczal kiverték Mitro-viczától északkeletre levő hadállásaikból és bevonultak a városta. Hét-száz szerbet, köztük négy tisztt fogtak el. A szerbek Prisztinát is elvesztették. Egy német hadoszlop észak felől nyomult be a városta, egy bolgár hadoszlop pedig kevés-
sebb utóból kelet felől hatolt be.

A JÓ Pajtás. Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja november 25-iki számába Lé-vay József irt szép verset, Zsoldos László elbeszélést, Sebők Zsigmond folytatja A Tamásyok csil-laga című regényét, Arar Gyula érdekes történe-tet mond el, Elek nagyapó kedves mesét, Zsiga bácsi mulatságos mókát, Madarassy Erzsébet bo-fejezi a meséjét, Krúdy Gyula folytatja A szorga-lmas Berta című regényét. A rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A JÓ Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyed évre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadó-hivatal. (IV. ker. Egyetem-utca 4.)

Fog-Krém
KALODONT
70 Fillér

Rendeléseknél szíveskedjék
lapunkra hivatkozni.

Mikszáth Kálmán munkái a „Magyar Könyvtár”-ban

Jó palócok. Elbeszélések és rajzok róluk	K 1.20
Tót atyafiak. Elbeszélések	1.20
Szent Péter esernyője. Regény	2.80
Prakovszky, a siket kovács. Elbeszélés	1.20
Az új Zrínyiás. Szatirikusrajz	2.40
Besztercze ostroma. Egy kü-lönc ember története	2.40
A németke és egyéb elbe-szélések	1.50
Kisértel Lublón	1.20
A gavallér. — Ne okos-kodj Pista!	2—
Egy választás Magyarorszá-gon, vagy a körtélyesi csinny	2.40
Tíz kötet, a szerző dombor-nyomású képeivel díszí-tett piros vászonkötésben	K 18.30

Ezen könyvek megrendelhetők:
LAMPÉL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrassy-ut 21. sz.

ÓRAK
Kiváló pontos-ágyú szabályozva 10 évi járálással mell. tt.
EKSZEREK
díjazott és halász kivételben.
EVŐESZKÖZÖK
ezüst és alu-alumínium-GL.
EZÜSTNEMŰEK
és
DISZTÁRGYAK
szigorúan szabott jutányos árakon ké-pz és előnyös részletekkel fel-tételek mellett borszerzők
BRAUSWETTER JÁNOS
CHRONOMETER és MŰORÁSNÁL
Alapították Számos li-
1847-ben. tündetés.
Több ezer elismerő levél. Legújabb díjazott nagy képes ábrák-nyel-lyen és bármintve.

A VÖRÖS KERESZT

(A genfi egyezmény ismertetése).

Irta:
MOLNÁR VIKTOR
nyug. államtitkár
Ára 60 fillér.

Megjelent a Magyar Könyvtárban.

Legtökéletesebb
emésztő és
elpor.
DIGESTOL
Kapható
2 koronás dobozokban
minden gyógyszerárban és drogeriában.

Margit-Crème
A főrangú hölgyek kedvenc szépség- szere, az egész világban el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés öszerszállításban rejlik, a bőr azonnal felveszi és ki-váló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mi-vel a Margit-crème utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegygyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, szírtalan vegytiszta készítmény, amely a külföldön nagy feltűnést keltett. Ára 1 korona.
Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1 K 20 fill.
Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszerárban, illatszár- és drogeriában.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: Dr. CZOBOR LÁSZLÓ ügyvéd-jelölt, tartalékos főhadnagy, a Görs körül vívott harcokban. — A kaposvári állami főgimnázium tanári kara gyászapon jelenti, hogy VÁRVASOVSKY JÁNOS, a kaposvári állami főgimnázium rendes tanára, a 19. népfőlkéző gyalogezred főhadnagya, a ki a háború kitörése óta a déli harctéren megsebesítés nélkül szolgált, az 1915. évi október 12-iki harcok közben súlyos sebet kapott és a szeremmegyei starapazovai kórházban 39 éves korában. — HERENDY VILMOS, a 24-ik vadászszázaló főhadnagya 24 éves korában, az olasz harctéren. — HAUSER TIBOR vadászhadnagy az olasz harctéren, 22 éves korában. — LÁNG JENŐ honvédszászlós Boguslavkánál. — MAJOR MIHÁLY, a Fejérmegyei Naplós felelős szerkesztője, a 17-ik honvéd gyalogezred tartalékos hadapródja 26 éves korában az olasz harctéren. — LEDERER ISTVÁN, a cs. és kir. negyedik lovastüzér-osztály zászlósa, az északi harctéren. — EDES GYULA tartalékos zászlós műegyetemi hallgató, a szerb harctéren, 22 éves korában. — POKORNY JÓZSEF lutikai kántortanító, hadapród egy orosz támadás sikeres visszaverése alkalmával. — MOLNÁR LAJOS joghallgató, a nagyváradi „Tiszántul” munkatársa, a ki mint zászlós harcolt az egyik ezredben, az északi harctéren.

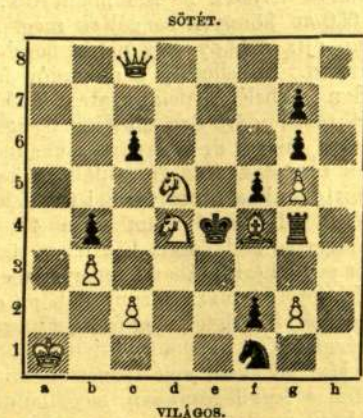
Elhunytak még a közelebbi napokban: Kisjeszényi JESZENSZKY ISTVÁN nyug. honvédelvezetes, a brassói 48/49-es honvédegyesület elnöke, 85 éves korában, Brassóban. — IDŐS JACZKÓ PÁL, Rimaszombat város nyug. műszaki tanácsos-mérnök, volt negyvenéves honvédtüzérszolgálati, 85 éves korában, Rimaszombatban. — MANDEL LIPÓT, 91 éves korában, Budapestben. — FRIEDMANN DÁVID magánzó 84 éves korában, Budapestben. — KISS ÁBEL földművelő 79 éves korában, Szabadkán. — SKULTÉRY P. PÁL szent ferenczrendi szerzetes, kiérdemült házfőnök, aranyismeret pap 78 éves korában, Vácot. — MARTINOVICS BÉLA 74 éves korában, Szabadkán. — KLEIN GYULA műegyetemi tanár, a botanika kiváló tudosa 72 éves korában, Budapestben. — CSENKEI DR. CSENKEI GÉZA nyugalm. ítélőtáblai tanácselnök, Pozsonyban. — DR. BRANCSIK KÁROLY királyi tanácsos, Trencsén vármegye nyug. tiszt főorvosa, a vármegyei múzeum-egyesület megalapítója és igazgatója és több tudományos társaság tagja, Trencsénben. — Kézdivásárhelyi JANCsó SÁMUEL nyug. államvasuti főellenőr, 68 éves korában. — Csónkatebei VICZENTY PÁL királyi tanácsos, nyug. pénzügyigazgató, Bu-

dapestben. — Dr. LONGAUER FERENCZ kuriai bíró 48 éves korában, Budapestben. — Dr. JÓREND JÓZSEF városi tiszt főorvos 48 éves korában, Korpónán. — DIÓSI NAGY SÁNDOR földművelő, 42 éves korában, Kolozsváron. — Fancsali és prószéki JÓB FANCsALI Győző nyug. csendőrfőhadnagy, 38 éves korában, Budapestben. — VIRÁZ RÓBERT, színész, 38 éves korában, Sátoraljaújhegyen.

Márkus és batizfalvi özv. MÁRIÁSSY ISTVÁNNÉ szül. HÁBEL ADÉL 83 éves korában, Léván. — LÁNG BOLDIZSÁRNÉ báróné szül. MÁRIÁSSY IDA egy munkahelyi szanatoriumban. — ÖZV. MOLNÁR FERENCZ szül. RÉCESE JÓZSA 62 éves korában, Budapestben. — TYRMAN ERZSIKE, Tyrman József őrnagy leánya, 15 éves korában, Újpesten.

SAKKJÁTÉK.

A 2980. számú feladvány Lindquist C.-lől, Stockholm.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

Szerkesztői üzenetek.

Monteregró. Az ilyen izetlen gúnyolódás, még az elenséggel is, nem a mi kedvünkre való. Akkor sem közzétehetjük, ha a vers sokkal jobb volna.

A víz fölött. Nem adhatunk tanácsot arra, hogy miképp fejlesztheti ki írói tehetségét, — ez vagy megjön magától, vagy semmiféle tanács, erőtlen nem hozza meg. Tanuljon, dolgozzon, nézzen körül gondolkodva az életben, akkor talán jobbat is fog tudni írni, mint ez a novella.

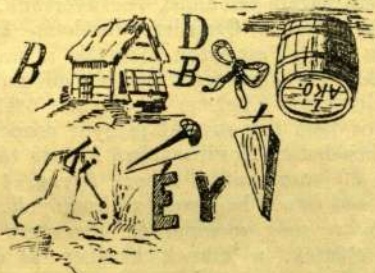
Levél haza. Nem így gondolkodik és beszél a magyar katona, — a vers olyan hatást tesz, mintha — nyilván akarata ellenére — parodizálna azt, a kit most csak magasztalni lehet.

EGYVELEG.

* Az Egyesült-Államok vagyona. Newyorkban már két esztendő óta nyolczszáz állami hivatalnok dolgozik, hogy összeszámítsa, mennyi vagyona van az Uniónak. A hivatalnok hadsereg főnöke L. G. Powers, az állami statisztikai hivatal egyik fő-tisztviselője, a ki legalább tízszer beutazta már az Unió óriási területét. Powers szerint az állami leltárba felveendő vagyon értéke meg fogja haladni a 150 billió dollárt, a mi nem kevesebb, mint százötvenezer egy milliárd, vagy százmillió dollár. Powers szerint a becslések alapja a mezőgazdasági és ipari vállalatok értéke, a mely az utolsó tíz esztendő alatt majdnem megkétszereződött. Kalifornia államnak vagyona egymaga száz százalékkal nagyobb ma, mint tíz év előtt.

Figyelmeztetjük lapunk t. olvasóit, hogy tekintettel a postaközlékedés nehez és késedelmes voltára, karácsonyi hangszer-megrendeléseiket mielőbb küldjék be Wágner „Hangszer-Király” cégéhez (Budapest, József-körút 15), mert ellenkező esetben a beálló csomagtorlódás miatt a kívánt hangszereket kellő időben rendeltetési helyükre juttatni lehetetlen. Megrendelésnél előleg küldendő. Fényképes karácsonyi hangszerárjegyzék ingyen. Személyes vásárlásnál figyeljen jól a Wágner cég pontos címére.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 48-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Kárán okúl a magyar.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV. Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV. Egyetem-utca 4.

LOHR MÁRIA

(KRONFUSZ) Fiókok: II. Fő-ut. 27. IV. Eskü-ut. 100. Elbeszélések. 101-112. Dekameron. 113. Egy asszonyi hajszál. 114-119. Névtelen vár. 120-121. Népvilág. 122-124. Szécsend alatt. 125-131. Egy az Isten. 132. A debreceni lunátikus. 133-134. Egy ember, a ki mindent tud. 135-136. Asszonyi kísért. 137-138. A jancsárok vőnapjai. 139-140. A magyar elő-idekből. 141. Az életből ellesve. 142. Észak hónapból. 143-151. Színművek.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden hazai könyvkereskedésben.

A pótszemlén besorozottak

egyévi önkéntességi kedvezményére, a kérelmezés módjára, csapattest-választási jogára és a régi rendfokozat elnyerésére vonatkozó rendeletekről részletes felvilágosítást ad

TOLCSVAI NAGY BARNÁ DR.

min. fogalmazó, a honvédelmi minisztérium önkéntesi ügyosztálya referensének új könyve:

A 19—42 éves népfőlkelők útmutatója.

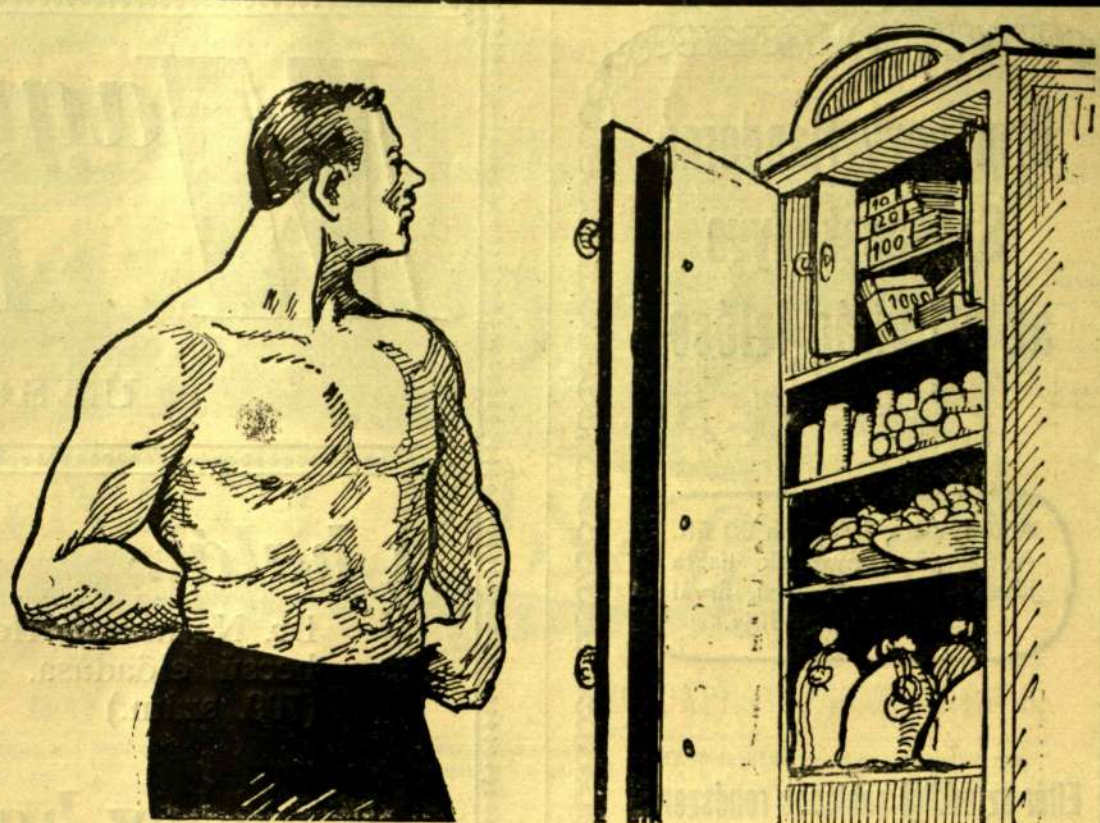
Ára 2 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál

Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Kincsek garmadája

nem ér annyit, mint az

Régi latin közmondás tartja

erő és egészség. ép test, ép lélek.

A test épségének első kelléke

aczélos, ruganyos izmok.

Friss duzzadó egészség jár a nyomában a jól ápolott izmoknak. Erre pedig felülmúlhatatlan háziszer a

DIANA sósborszesz

A valódi Diana sósborszesz egy külsőleg bedörzsölésekre, mint belsőleg cukorra vagy vízbe cseppentve, használható. Rögtön fájdalomcsillapító, frissítő, hűsítő háziszer. Első segítség a házbán.

Főelárúító:

Diana Kereskedelmi Részvénytársaság

eladási osztálya

Budapest, V., Nádor-utca 6.

KAPHATÓ MINDENÜTT

Ára 60 fillér.

Győzelmes kárpáti hadjáratunk

részletes leírását tartalm. zza

A VILÁGHÁBORÚ NAPLÓJA

A MAGYAR KÖNYVTÁR ÚJ SOROZATA.

VI. FÜZET.

MOLNÁR FERENC
LÁZÁR MIKLÓS
MORAHT ÖRNGY
FRANYÓ ZOLTÁN
WEGENER GYÖRGY
CIKKEIVEL

Mindenütt kapható! Ára 60 fill.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.

Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeket ismert íróink írnak. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejét közli.

A díszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Kinek van szeplője?

Vagy bármely más folt, bőrtisztatlanság az arcán? Az használja teljes bizalommal Rosnyay Szeráj arczenőcsését,

mely egyedül szer az arc tisztáltságot, szeplőket, mitesereket, pattanásokat eltávolít. Használata az arc pár nap alatt bármilyen-puhára és hófehérre változik. Egy kis tégely ára 50 fill., nagy tégely 1.30 k. Rosnyay Szeráj arczenőcsését. Rosnyay Szeráj arczenőcsését. Rosnyay Szeráj arczenőcsését.

Készíti: Rosnyay M. Gyógyesztára, Arad, Szabadság-tér 8.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben megrendelhető:

MIKSZÁTH KÁLMÁN ÉLETRAJZA

Irta VÁRDAI BÉLA

A nagynevű író egyetlen részletesebb életrajza. Mikszáth arcképeivel díszített csinos kartonkötésbe.

Ára 2 korona 50 fillér.

Urmánczy Nándorné Szakácskönyve az úri világ izlése.

A könyv ára 3 korona 60 fill.
A szerző könyvének tiszta
jövedelmét a háború árvái
felsegítésére fordítja.

Eltér az eddigi sablonos rendszertől.
A mai viszonyokhoz alkalmazkodik.
Közel 500 eredeti ételreceptjét a
szerző maga próbálta ki és a ki
utána csinálja biztosra mehet.
Főszempontja: takarékoság, izle-
tesség, egészség.
Kiállítása művészi: címfődelét Glatter
Gyula festőművész rajzolta.

Franklin-Társulat kiadása.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy út 21.

DIPLOMÁCIAI OKMÁNYOK

Bevezette és összefüggésük szerint feldolgozta

Dr. NÉMET ALFRÉD
miniszterelnökségi miniszteri titkár.

Az osztrák-magyar vöröskönyv, a
német fehédkönyv, az angol kék-
könyv, a francia sárgakönyv, az
orosz narancssárgakönyv, a belga
szürkekönyv és a szerb kékkönyv
hivatalos okiratai.

E munkának nagy érdekessége abban van, hogy a
háború küszöbén lefolyt diplomáciai akciók okmányait
összefüggésük szerint csoportosítja és magyarázza,
ami által mindenki világos képet nyer a világháború
okairól és előzményeiről. E mű teljes anyagát adja
az összes hatalmak diplomáciai aktagyűjteményeinek,
melyek egész terjedelmükben még magyarul meg nem
jelentek. Különös aktualitást nyer az elkövetkezendő
béketerárgyalások idején, mert a tárgyalások egyik
kiindulópontjává ez okmányok fognak szerepelni.
Terjedelme 640 oldal. A Franklin-Társulat kiadása.

Ára 8 korona.

Minden könyvkereskedésben kapható.

Magyar Könyvtár

Szerkeszti:
RADÓ ANTAL

ÚJ SOROZAT.

A halál.

Dr. Nothnagel Hermann orvostanár klasszikus
becsü előadása. Fordította Schöpflin Aladár.
(799. szám.) Ára 30 fillér.

Az orosz hadsereg züllése az orosz-japán háborúban.

Vereszajev orosz katonatorvos emlékirataiból.
Ford. Ruttkay György. (796–798. sz.) Ára 90 fill.

A Világháború Naplója.

Hatodik füzet. A háború 1915. évi március—
áprilisi eseményein kívül Molnár Ferenc, Lázár
Miklós, Franyó Zoltán cikkeit tartalmazza.
(781–782. szám.) Ára 60 fillér.

A 800-ik szám.

A nyolczadik jubiláris ünnepi füzet Gyulai Pál
néhány legszebb *Bírálatát* adja, megannyi gyön-
gyét a magyar kritikai irodalomnak. Ára 30 fill.

Mindenütt kapható!

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest,
VI. ker., Andrásy-út 21. sz. és minden
hazai könyvkereskedésben megrendelhető:

SHAW BERNARD CASHEL BYRON MESTERSÉGE

Fordította
BENEDEK MARCELL
Ára 4 korona

SUDERMANN ÉNEKEK ÉNEKE

Regény két kötetben
Fordította
SEBESTYÉN KÁROLYNÉ
Ára 8 korona

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest,
VI. ker., Andrásy-út 21. sz. és minden
hazai könyvkereskedésben megrendelhető:

LAGERLÖF ZELMA GÖSTA BERLING

Regény két kötetben
Fordította
BENEDEK MARCELL
Ára 8 korona

LAGERLÖF ZELMA AZ ANTIKRISZTUS CSODÁI

Regény két kötetben
Fordította POGÁNY KÁZMÉR
Ára 6 korona

49. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 5.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 30 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A 'Világháború'-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetéseket a postailag meg-
határozott viteldij is esatolandó.

A TÁMADÁS PILLANATÁBAN.

AZ ÉSZAKI HARCOZTÉRRŐL. — Holnappan önkéntes felvétele.